

DC MOTOR SÜRÜCÜSÜ İÇİN AKIM VE HIZ GERİBESLEMELİ OPTİMAL DENETLEYİCİ TASARIMI VE BENZEŞİMİ

F. Gürbüz E. Akpinar

Dokuz Eylül Üniversitesi
Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü
35160 Tınaztepe, Buca, İzmir, TÜRKİYE
e-mail:fatma.gurbuz@eee.deu.edu.tr

Özet: Bu çalışmada kapalı-çevrim darbe genişlik bindirimli (DGB) DC motor sürücüsü için çıkış geribeslemeli optimal denetleyici tasarımını verilmiştir. Bunu için kapalı-çevrim sistem, çıkış geribeslemeli bir doğrusal karesel izleyen olarak modellenmiştir[1]. Bu modelin avantajı hem hız hem de akım denetleyici parametrelerinin optimal değerlerinin aynı anda elde ediliyor olmasıdır. Doğrusal olmayan en iyileme problemi Matlab'da Simplex algoritması kullanarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonra bulunan optimal değerler için modelin analiz sonuçları sunulmuştur. Son olarak da denetleyici tasarımını için kullanılan doğrusal modelin doğruluğunu kontrol etmek amacıyla gerçek-zaman simülasyon sonuçları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Optimal kontrol, dc sürücü, çıkış geribesleme.

1. GİRİŞ

Aynı uyartılı doğru akım moturu değişken hız sürücülerinde oldukça yaygın bir kullanma sahiptir. Motorun açık-çevrim çalıştırılması bazı endüstriyel uygulamalarda yeterli olmaz. Eğer yük torkundaki değişimine rağmen sabit hız gereksinimi varsa kapalı-çevrim kontrol gereklidir. Bu çalışmadaki kapalı-çevrim hız kontrol sistemi aynı uyartılı bir dc motor, darbe genişlik bindirimli C sınıfı bir kiyici ve oransal integral tipinde akım ve hız denetleyicilerinden oluşmaktadır. Sistemin blok diyagram gösterimi Şekil 1'de verilmiştir. Kapalı-çevrim motor kontrolü temel olarak iki geribesleme çevrimine sahiptir. Dıştaki hız geribeslemesi içteki ise akım geribeslemesidir. Hız denetleyicisinin çıkışı akım denetleyicisi için referanstr. Akım denetleyicisinin çıkışı ise motor giriş gerilimini kontrol eden darbe genişlik bindirimli kiyiciye girişi oluşturur[2].

Denetleyici parametreleri, klasik kontrol yöntemleri kullanılarak sistem gerekliliklerini sağlamak üzere aynı anda tasarlanamaz. Halbuki modern kontrol teknikleri denetleyici kazançlarını tasarılamak üzere tüm geribesleme çevrimlerini aynı anda kapatmaya izin verir[1,3]. Modern kontrol tasarım tekniklerinin kullanımı için sistemin durum denklemleri gereklidir.

Ayrıca çıkış geribeslemeli tasarım yöntemi denetleyicilerin seçiminde esneklik sağladığı için bu çalışmada çıkış geribeslemeli tasarım seçilmiştir.

PI tipindeki akım ve hız denetleyicilerinin optimum değerini elde etmek için sistemin durum ve giriş değişkenlerinin karelerinin doğrusal bir kombinasyonu olan bir performans indeks tanımlanmıştır.

2. KAPALI-ÇEVİRİM SİSTEMİN MODELLENMESİ

Alan akımı sabit tutulan ayrı uyartılı bir dc makine sürekli zamanda aşağıdaki durum denklemleriyle tanımlanabilir[4]

$$\frac{d}{dt} \begin{bmatrix} i_a(t) \\ w(t) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} -R_a/L_a & -K_a\varphi/L_a \\ K_a\varphi/J & -B_a/J \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} i_a(t) \\ w(t) \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 1/L_a & 0 \\ 0 & -1/J \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} V_a(t) \\ T_a(t) \end{bmatrix} \quad (1)$$

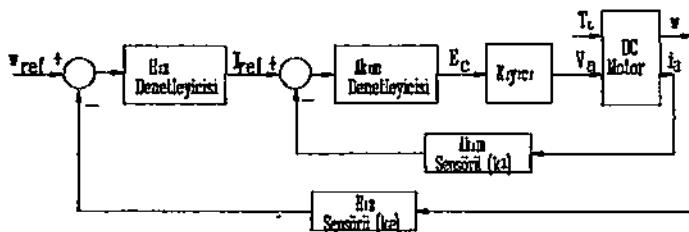
(1) no'lu eşitlik kapalı formda yazılacak olursa

$$\frac{d}{dt} x_m(t) = A_m \cdot x_m(t) + B_m \cdot u_m(t) \quad (2)$$

şeklinde olur. Burada R_a armatür direnci(Ohm), L_a armatür endüktansı (Henry), $K_a\varphi$ ters elektromotor kuvvet veya tork sabiti (Volt·rd/sec or Nt-m/Ampere), J atalet momenti ($\text{kg}\cdot\text{m}^2$) ve B_a , viscous friction sabittir (Nt-m/rd/sec). Armatür akımı ve rotor hızı durum değişkenleridir. Armatür gerilimi ve yük torku giriş değişkenleri olarak düşünülebilir.

(1) no'lu eşitlikteki $V_a(t)$ değişkeni, kiyici devresi tarafından armatüre uygulanan gerilimin genliğini temsil eder. Bu çalışmada Şekil 2'de verilen C sınıfı kiyici kullanılmıştır. Armatüre uygulanan gerilim Şekil 3'te gösterildiği gibi t_{ce} 'nın ve K_{pwm} 'in bir fonksiyonudur. Gerilimin genliği, K_{pwm} sabit tutulduğu için (1) no'lu eşitlikte verilen motor modelindeki giriş değişkeni olarak $V_a(t)$ yerine t_{ce} alınacaktır.

Modeldeki DGB dalga şeklini tanımlamak için tüm sistem z-domain'de modellenmiştir. Örnekleme periyodunu (T) sistemin zaman sabitinden çok küçük olduğuna kabulü altında DGB dc motor sürücüsünün durum denklemi, eğer motor için t_{ce} gibi tek bir giriş düşüntürse

Şekil 1 Dc motor hız kontrol sisteminin blok diyagramı

$$x_m[(n+1)T] = \{I + A_m T\}x_m(nT) + K_{pwm} b t_{on}(nT) \quad (3)$$

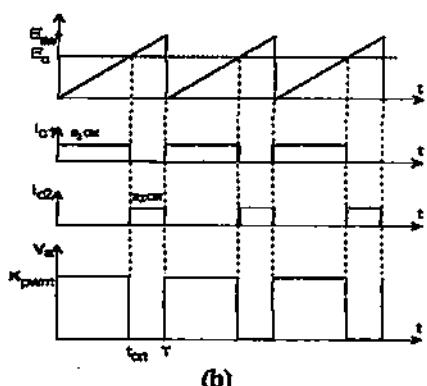
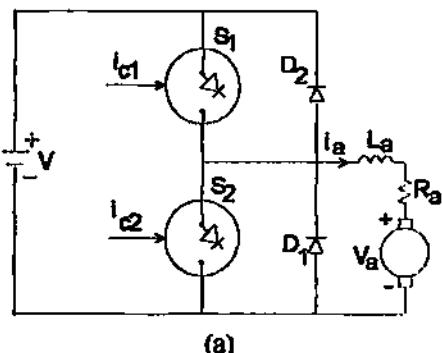
şeklinde yazılabilir[5]. Yük torku motor için diğer bir giriş olarak alındığında (3) no'lu eşitlik aşağıdaki şekilde d屯n\"{u}stir[6].

$$x_m[(n+1)T] = \{I + A_m T\}x_m(nT) + \begin{bmatrix} K_{pwm}/L_m & 0 \\ 0 & -T/J \end{bmatrix} t_m(nT) \quad (4)$$

(1) no'lu eşitlikteki değişkenler 4'te yerine yazılr ve $(n+1)T$ ve nT yerine $(n+1)$ ve n kısaltması kullanılırsa C-sınıfı bir kryici tarafindan sırlılen dc motorun ayrık zaman durum denklemi aşağıdaki gibi elde edilir[6].

$$\begin{bmatrix} i_m \\ w \end{bmatrix}_{n+1} = \begin{bmatrix} (L_m - R_m)/L_m & -K_m \varphi T/L_m \\ K_m \varphi T/J & (J - B_m T)/J \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} i_m \\ w \end{bmatrix}_n + \begin{bmatrix} K_{pwm}/L_m & 0 \\ 0 & -T/J \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} t_m \\ T_m \end{bmatrix} \quad (5)$$

Bu çalışmada hem akım hem de hız denetleyicisinin transfer fonksiyonları trapezoidal integration esasına dayanarak elde edilmiştir. Böyle bir sayısal PI denetleyicisinin transfer fonksiyonu aşağıdaki formdadır[7].

Şekil 2. C-sınıfı kryici devresi ve ilgili dalgalarını

$$K_p + K_i \frac{T(z+1)}{2(z-1)} \quad (6)$$

Burada K_p oransal, K_i integral sabit ve T örneklemme periyoduudur. Bu çalışmada, ortaya çıkabilecek tüm hesaplama ve çevrim gecikmelerini hesaba katmak üzere bir birimlik bir gecikme terimi d屯s\"{u}n\"{u}lmış ve delayla akım denetleyicisinin transfer fonksiyonu

$$G_d(z) = \frac{K_{pi}}{z} + \frac{K_{ia}}{z} \frac{T(z+1)}{2(z-1)} \quad (7)$$

olarak alınmıştır. Burada K_{pi} ve K_{ia} sırasıyla akım denetleyicisinin oransal ve integral sabitleridir. Blok diyagram gösterimi Şekil 4'te verildiği gibidir.

Akım denetleyicisinin durum ve çıkış denklemi aşağıda (8) ve (9) no'lu eşitliklerde verildiği gibidir.

$$\begin{bmatrix} e_{11} \\ e_{21} \end{bmatrix}_{n+1} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ T/2 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} e_{11} \\ e_{21} \end{bmatrix}_n + \begin{bmatrix} 1 & -k_i \\ \frac{T}{2} & -k_i \cdot \frac{T}{2} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} i_{ref} \\ i_a \end{bmatrix}_n \quad (8)$$

$$E_c(n) = [K_{pi} \ K_{ia}] \cdot \begin{bmatrix} e_{11} \\ e_{21} \end{bmatrix}_n \quad (9)$$

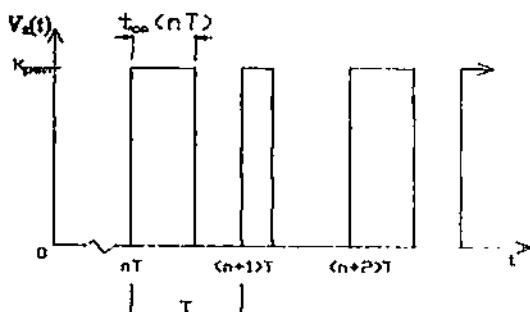
Hız denetleyicisine benzer şekilde, hız denetleyicisinin transfer fonksiyonu, $G_n(z)$, aşağıdaki gibi seçilmiştir.

$$G_n(z) = \frac{K_{ps}}{z} + \frac{K_{ih}}{z} \frac{T(z+1)}{2(z-1)} \quad (10)$$

Burada K_{ps} ve K_{ih} sırasıyla hız denetleyicisinin oransal ve integral sabitleridir. Bu transfer fonksiyonunun blok diyagram gösterimi de Şekil 5'te verildiği gibidir.

Hız denetleyicisinin durum ve çıkış denklemi de (11) ve (12)'de verildiği gibidir.

$$\begin{bmatrix} e_{12} \\ e_{22} \end{bmatrix}_{n+1} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ T/2 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} e_{12} \\ e_{22} \end{bmatrix}_n + \begin{bmatrix} 1 & -k_2 \\ \frac{T}{2} & -k_2 \cdot \frac{T}{2} \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} \omega_{ref} \\ \omega \end{bmatrix}_n \quad (11)$$

Şekil 3. Darbe genişliği sınırlı sinyal

$$I_{mf}(n) = [K_{ps} \quad K_{is}] \cdot \begin{bmatrix} e_{1s} \\ e_{2s} \end{bmatrix}_n \quad (12)$$

Buraya kadar verilen alt sistem modelleri birleştirilirse Şekil 1'deki komple kapali-çevrim sistemin durum denklemeleri modeli aşağıdaki gibi elde edilir[8].

$$\begin{bmatrix} i_1 \\ \sigma \\ e_{1s} \\ e_{2s} \\ e_{2s}_{mf} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} (L_1 - R_1 T)/L_1 & -K_p T/L_1 & 0 & 0 & 0 \\ K_p \phi T/J & (J - B_1 T)/J & 0 & 0 & 0 \\ -k_1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -k_1 \cdot T/2 & 0 & T/2 & 1 & 0 \\ 0 & -k_2 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -k_2 \cdot T/2 & 0 & 0 & T/2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} i_1 \\ \sigma \\ e_{1s} \\ e_{2s} \\ e_{2s}_{mf} \end{bmatrix}$$

$$+ \begin{bmatrix} 0 & \frac{K_{ps} + T}{L_1} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -T/J & 0 \\ 1 & 0 & L_1 & 0 & 0 \\ T/2 & 0 & E_{2s} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & T/2 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} I_{mf} \\ E_{2s} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ T/2 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} e_{1s} \\ e_{2s} \\ e_{2s} \\ e_{2s} \\ e_{2s} \end{bmatrix} \quad (13)$$

Bu model kapali formda

$$x(n+1) = Ax(n) + Bu(n) + Er(n) \quad (14)$$

şeklinde yazılabilir. Çıkış geri beslemeli durumda kontrol yasası

$$u(n) = -K_y(n) \quad (15)$$

şeklinde olduğundan (9) ve (12) no'lu eşitlikler kullanılarak

$$\begin{bmatrix} I_{mf} \\ E_{2s} \end{bmatrix}_n = -\begin{bmatrix} 0 & 0 & -K_{ps} & -K_{is} \\ -K_{ps} & -K_{is} & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} e_{1s} \\ e_{2s} \\ e_{2s} \\ e_{2s} \end{bmatrix}_n \quad (16)$$

yazılabilir, burada

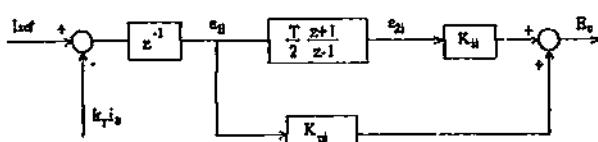
$$K = \begin{bmatrix} 0 & 0 & -K_{ps} & -K_{is} \\ -K_{ps} & -K_{is} & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad (17)$$

$$y = [e_{1s} \quad e_{2s} \quad e_{1s} \quad e_{2s}]^T \quad (18)$$

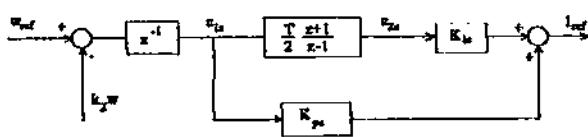
dir. Çıkış vektörü durum vektörü cinsinden

$$y(n) = C \cdot x(n) \quad (19)$$

şeklindedir ve

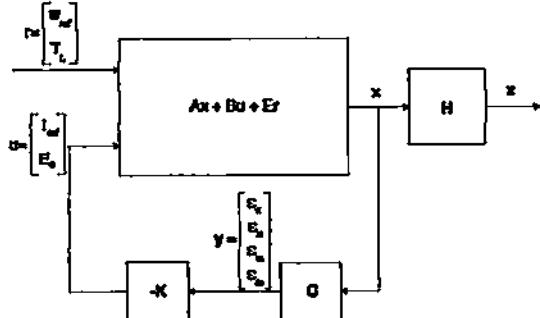
Şekil 4. Akım denetleyicisinin blok diyagramı

Şekil 5. Hız denetleyicisinin blok diyagramı

$$C = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad (20)$$

dir. Sonuç olarak Şekil 1'deki sistemin çıkış geri beslemeli doğrusal karesel izleyen modeli blok diyagram halinde Şekil 6'daki gibi elde edilmiş olur.

Şekil 6. Sistemin çıkış geribeslemeli doğrusal karesel izleyen modelinin blok diyagramı

3. Performans İndeksi ve Optimal Maliyet

Önceki bölümde ayrı uyartılı dc motorun kapali-çevrim kontrolü çıkış geri beslemeli bir doğrusal karesel izleyen problemi olarak modellenmiştir. Bu modeldeki kazanç matrisi K belirli bir performans indeksini en az yapacak şekilde belirlenebilir. Bu amaçla izleme hatasını (e_n) en az yapmak için

$$J_c = \frac{1}{2} \sum_{n=0}^{\infty} (\tilde{e}_n^T \tilde{e}_n + \tilde{u}_n^T R \tilde{u}_n) + \frac{1}{2} \tilde{e}^T V \tilde{e} + \frac{1}{2} \sum_i \sum_j g_{ij} k_{ij}^2 \quad (21)$$

veya eşdegeri olarak

$$J_c = \frac{1}{2} \sum_{n=0}^{\infty} (\tilde{X}_n^T Q \tilde{X}_n + \tilde{U}_n^T R \tilde{U}_n) + \frac{1}{2} \tilde{e}^T V \tilde{e} + \frac{1}{2} \sum_i \sum_j g_{ij} k_{ij}^2 \quad (22)$$

şeklinde bir karesel performans indeksi seçilmiştir. Burada, \tilde{e} kararlı hal hatasını, \tilde{X}_n hataadaki sapmayı göstermektedir ve $e_n = \tilde{e}_n + \tilde{e}$ dir. Q and R sırasıyla simetrik durum ve giriş ağırlık matrisleridir. V kararlı hal hatası ağırlık matrisidir. Performans indeksindeki son terim ise K matrisinin elemanları olan k_{ij} ler için ağırlık elemanlarının içerişir. (17) no'lu eşitlik ile verilen K kazanç matrisinin bazı elemanları sıfır, ve bu sıfır elemanları için herhangi bir ağırlık elemam kullanılmadan yapılan bir optimizasyon işlemi sonucunda ne çok küçük ne de sıfır olan elemanlar vermez. Bu elemanların optimizasyon sonunda da sıfır veya çok küçük değerli olmaları için, bu sıfır olan matris elemanları çok büyük bir g_{ij} değeri ile ağırlıklanır. Böylece optimizasyon çok küçük değerli k_{ij} elemanları verir ve bunlar gerçekleme aşamasında sıfır kabul edilebilirler.

Kontrol değişkeni sapması, durum değişkeni sapması cinsinden

$$\tilde{U}_n = -K C \tilde{X}_n \quad (23)$$

şeklinde yazılıbileceğinden aşağıdaki maliyet fonksiyonu elde edilir.

$$J_c = \frac{1}{2} \sum_{n=0}^{\infty} \mathbf{x}_n^T (\mathbf{Q} + \mathbf{C}^T \mathbf{K}^T \mathbf{R} \mathbf{K} \mathbf{C}) \mathbf{x}_n + \frac{1}{2} \mathbf{e}^T \mathbf{V} \mathbf{e} + \frac{1}{2} \sum_i \sum_j g_{ij} k_j^2 \quad (24)$$

Diğer yandan saptamın da kapalı-çevrim dinamikleri

$$\tilde{\mathbf{x}}_{n+1} = \mathbf{A}_c \tilde{\mathbf{x}}_n \quad (25)$$

ile tamamlı olduğundan artık tasarım problemi (24) ile verilen maliyet fonksiyonum (25)'te verilen koşul altında minimum yapacak kazanç matrisi \mathbf{K} 'yi bulmaktadır. Bu problem bazı matematiksel düzenlenemelerle

$$J_c = \frac{1}{2} \text{trace}(\mathbf{P}\mathbf{X}) + \frac{1}{2} \mathbf{e}^T \mathbf{V} \mathbf{e} + \frac{1}{2} \sum_i \sum_j g_{ij} k_j^2 \quad (26)$$

maliyet fonksiyonumu

$$\mathbf{A}_c^T \mathbf{P} \mathbf{A}_c - \mathbf{P} + \mathbf{Q} + \mathbf{C}^T \mathbf{K}^T \mathbf{R} \mathbf{K} \mathbf{C} = 0 \quad (27)$$

koşulu altında minimum yapacak \mathbf{K} 'nın bulunması şeklinde dönüştür[1]. Burada

$$\mathbf{X} = \tilde{\mathbf{x}} \cdot \tilde{\mathbf{x}}^T$$

$$\tilde{\mathbf{x}} = -(\mathbf{A}_c - \mathbf{I})^{-1} \mathbf{E} \mathbf{r}$$

$$\mathbf{A}_c = \mathbf{A} - \mathbf{B} \mathbf{K} \mathbf{C}$$

ve \mathbf{P} pozitif tamamlı matristir.

4. En İyileme Probleminin Çözümü

Bu bölümde, (26) no'lu eşitlikle verilen problemin (27) no'lu eşitlikteki koşul altında enazlamasının sayısal çözümü verilecektir. Bunu için Simplex algoritması kullanılmıştır[9,10]. Simplex algoritması kullanıldığında kazanç matrisi \mathbf{K} 'nın sıfır olan elemanları sıfır alımlı[3] ve sıfır olmayan elemanlar için optimal değerler performans indeksi minimum yapmak suretiyle elde edilebilir. Bir başka deyişle (26) no'lu eşitlikteki g_{ij} ağırlıkları kullanılmaz. Ayrıca PI denetleyici çıkışındaki hata kararlı halde sıfır olduğu için \mathbf{V} de sıfır alımlı. Sonuç olarak problem

$$J_c = \frac{1}{2} \text{trace}(\mathbf{P}\mathbf{X}) \quad (28)$$

maliyet fonksiyonumun

$$\mathbf{A}_c^T \mathbf{P} \mathbf{A}_c - \mathbf{P} + \mathbf{Q} + \mathbf{C}^T \mathbf{K}^T \mathbf{R} \mathbf{K} \mathbf{C} = 0 \quad (29)$$

koşulu altında enazlamasına dönüştürür. olur.

Bu çalışmada 110V, 2.5 BG, 1800 dev/dak. lik bir ayrı uyartılı DC motor kullanılmıştır. Motorun diğer parametreleri; $R_s=1$ ohm, $L_s=46$ mH, $J=0.093$ kgm², $B_v=0.008$ Nt-m/rd/sec, $K_p=0.55$ V/rad/sec 'dir. Sistemle ilgili diğer parametreler ise şunlardır. Örnekleme peryodu, $T=0.0001$ sec; DGB sinyalin genliği, $K_{pw}=110$ V; Testeredişi sinyalin tepe değeri, $E_{sw}=12$ V; Referans hız, $w_r=80$ rad/sec; Yük torku, $T_L=0$. Ayrıca akım ve hız algılayıcılarının kazançları olan k_1 , k_2 , I olarak seçilmiştir. Son olarak Simplex algoritmasında kullanılan en iyileme parametreleri şunlardır: $\alpha=0.75$, $\beta=0.5$, $\gamma=1.6$.

Herhangi bir diğer enazlama algoritması gibi Simplex yöntemi de bir başlangıç değer gerektirir. Sistemi kararlı tutan bir başlangıç değer bulmak ise önceli bir problemdir. Bir yöntem belli bir anda bir çevrimi kapatıp ayrik kök-yer teknigini kullanmaktadır. Bu yöntemle denetleyici kazançlarının başlangıç değerleri aşağıdaki gibi seçilmiştir.

$$\mathbf{K}_{\text{initial}} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & -1 & -5 \\ -10 & -500 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

En iyileme probleminin çözümü Matlab'da[11] yazılan bir dizi programla sağlanmıştır. Elde edilen bir optimal denetleyici kazanç matrisi \mathbf{K}_{opt} aşağıda verilmiştir.

$$\mathbf{K}_{\text{opt}} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & -0.93744 & -3.6026 \\ -10.137 & -525.24 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Burada alınan giriş ağırlık matrisi şöyledir:

$$\mathbf{R} = \begin{bmatrix} 0.1 & 0 \\ 0 & 0.1 \end{bmatrix}$$

5. Sistemin Analizi

Bu bölüm, denetleyici parametrelerinin bir yerel optimal değeri kullanarak elde edilen analiz sonuçlarını içerir. Sistemin analizi (13) no'lu eşitlikte verilen aynı durum denklemlerinin Matlab[11] yardımıyla çözülmesi suretiyle yapılmıştır.

Şekil 7.a, \mathbf{K}_{opt} için sistemin hız cevabını vermektedir. Benzer biçimde Şekil 7.b de \mathbf{K}_{opt} için akım cevabını göstermektedir. Hız ve akım cevapları ağırlık matrislerinin ilgili elemanlarını değiştirmek suretiyle değiştirilebilmektedir.

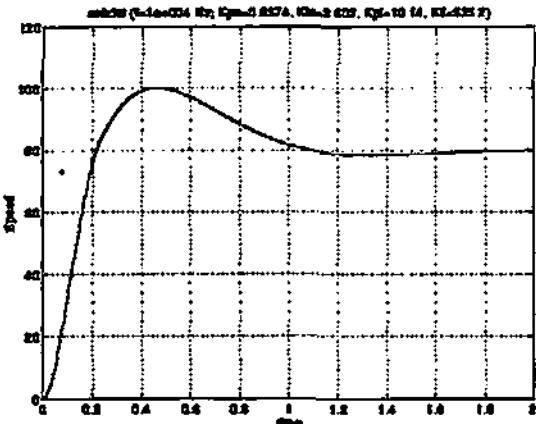
6. Sistemin Gerçek Zaman Benzeşimi

Bu bölüm, denetleyici parametrelerinin Simplex yöntemiyle bulunan bir yerel optimal değeri için sistemin gerçek zaman benzeşimini içermektedir. Gerçek zaman benzeşimi Simulink[12] yardımıyla Matlab'da yazılan bir programla gerçekleştirilmiştir.

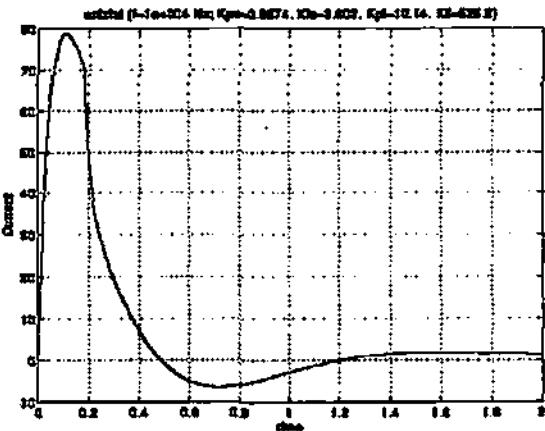
Şekil 8.a \mathbf{K}_{opt} için sistemin hız cevabını göstermektedir. Benzer biçimde Şekil 8.b \mathbf{K}_{opt} için armatır akımının değişimini vermektedir. Sistemin analizinden elde edilen sonuçlarla benzeşim sonuçları karşılaştırıldığında yükselme zamam, tepe değeri ve yerleşme zamamının %2'lik bir hata sınırı içinde aynı olduğu görülmektedir. Bu da geliştirilen modelin doğruluğunu gösterir.

7. Sonuç ve Yorum

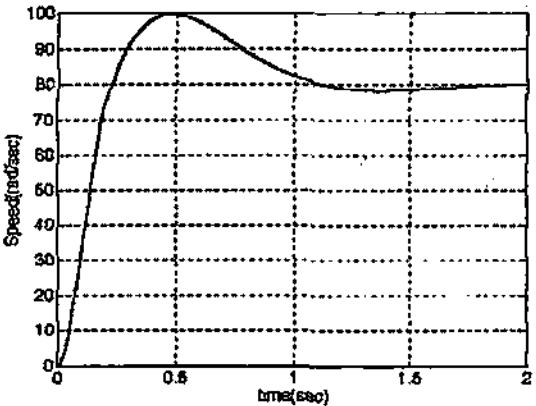
Akım ve hız denetleyicileri tarafından kontrol edilen ayrı uyartılı bir dc motor fark denklemleriyle doğrusal karesel bir izleyen formunda modellenmiştir. Dolayısıyla DGB sinyalin tüm harmonikleri model tarafından kapsanmıştır. Ayrıca model denetleyici

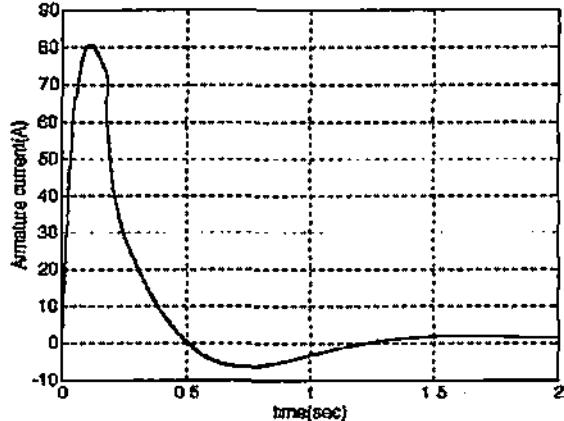
Şekil 7.a. K_{opt} için analiz sonuçlarına göre hız cevabı

Şekil 7.b. K_{opt} için analiz sonuçlarına göre armatür akımının değişimini

Şekil 8.a. K_{opt} için gerçek zaman benzeşim sonuçlarına göre hız cevabı

Şekil 8.b. K_{opt} için gerçek zaman benzeşim sonuçlarına göre armatür akımının değişimini

parametrelerinin aynı anda tasarım için eniyileme tekniklerinin uygulanmasına izin vermektedir. Burada en iyileme tekniği olarak Simplex yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle elde edilen optimum denetleyici parametreleri başlangıç değerlerine oldukça yakındır. Bir başka deyişle kullanılan en iyileme yöntemi yerel optimum değerler vermiştir. Ancak genetik algoritma gibi başka yöntemler kullanarak bölgelik optimum değerler elde edilebilir. Burada önemli olan akım ve hız denetleyicilerine ait tüm parametrelerin aynı anda belirlenebilmesidir. Ayrıca modelin analiz ve gerçek zaman benzeşiminden görülen sonuçlar odur ki model %2'lik bir hata sınırlı içinde doğru sonuçlar vermiştir.

Referanslar

- [1] F.L. Lewis, *Applied Optimal Control & Estimation Digital Design & Implementation*, Prentice-Hall, 1992.
- [2] P.C. Sen, *Thyristor DC Drives*, John Wiley and Sons, 1991(reprint ed.)
- [3] L. Umanand, & S.R. Bhat, "Optimal and robust digital current

controller synthesis for vector-controlled induction motor drive systems" *IEEE Proc. Electr. Power Appl.*, vol. 143, n.2, 1996, pp. 141-150.

- [4] P.C. Krause, O. Wasynczuk, S.D. Sudhoff, *Analysis of Electric Machinery*, IEEE Press, 1994.
- [5] P.F. Muir, & C.P. Neuman, "Pulsewidth Modulation Control of Brushless DC Motors for Robotic Applications" *IEEE Transactions on Industrial Electronics*, vol. IE-32, n.3, 1985, pp.222-229.
- [6] F. Görbüz, *Optimal Control of Digitally Controlled DC Motors*, Ph.D. Thesis, Dokuz Eylül University, Izmir, 1997.
- [7] C.L. Phillips, & H.T. Nagle, *Digital Control System Analysis and Design*, Prentice-Hall, 1984.
- [8] F. Görbüz, E. Akpinar, "Optimal Control of Digitally Controlled DC Drive Using a Quadratic Performance Index", *Proceedings of the 1993 International Conference on Electrical Machines(ICEM'93)*, pp.1207-1212.
- [9] S.S. Rao, *Optimization, theory and applications*(2nd ed.), Wiley Eastern Limited, 1984.
- [10] W.H. Press, B.P. Flannery, S.A. Teukolsky & W.T. Vetterling, *Numerical Recipes in Fortran, The Art of Scientific Computing* (2nd ed.), Cambridge University Press, 1992.
- [11] The MathWorks Inc, *MATLAB High Performance Numeric Computation and Visualization Software User's Guide*, 1993.
- [12] The MathWorks Inc, *SIMULINK Dynamic System Simulation Software User's Guide*, 1993.